
AUTOREFERAT

---

1. IMIĘ I NAZWISKO

Marcin Walczyński

---

2. WYKSZTAŁCENIE

- 2014** **uprawnienia tłumacza przysięgłego języka angielskiego nr TP/82/14** (Ministerstwo Sprawiedliwości RP);
- 2009** **doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa;** tytuł rozprawy doktorskiej: *A living language. Selected aspects of Tok Pisin in the press (on the basis of "Wantok" newspaper)*; promotor: prof. zw. dr hab. Leszek Berezowski; **dzienne studia doktoranckie (2005-2009);** Wydział Filologiczny, Uniwersytet Wrocławski;
- 2005** **magister filologii angielskiej;** studia dzienne magisterskie uzupełniające; Instytut Filologii Angielskiej, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Wrocławski;
- 2004-2005** **lingwistyka;** studia w ramach programu Socrates-Erasmus; Katedra Lingwistyki, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet w Aarhus, Dania;
- 2004** **dyplom ukończenia Podyplomowego Studium Przekładu;** Instytut Filologii Angielskiej, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Wrocławski;
- 2000-2003** **licencjat w zakresie języka angielskiego;** studia dzienne zawodowe; Instytut Pedagogiczno-Językowy, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu;

---

3. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

- 2012-do dziś** **Instytut Filologii Angielskiej, Uniwersytet Wrocławski;** adiunkt w Zakładzie Translatoryki, opiekun praktyk tłumaczeniowych;
- 2012-09.2012** **Instytut Filologii Angielskiej, Uniwersytet Wrocławski;** wykładowca na ½ etatu na zastępstwo w Zakładzie Językoznawstwa Stosowanego;
- 2009-2016** **Instytut Neofilologii, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie;** wykładowca na kierunku filologia, specjalność: język angielski biznesu; od 2012 r. praca na drugim etacie;
- 2009-2012** **Katedra Filologii, Katedra Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu;** adiunkt na kierunku filologia, specjalność: filologia angielska; kierownik Zespołu Dydaktycznego Filologii Angielskiej; w 2012 r. kierownik Katedry Filologii; praca na drugim etacie;
- 2008-2009** **Katedra Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu;** wykładowca współpracujący;
- 2007-2012** **Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu;** wykładowca współpracujący;
- 2005-2009** **Instytut Filologii Angielskiej, Uniwersytet Wrocławski;** doktorant;
- 2005-2007** **Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu;** lektor języka angielskiego i języka angielskiego specjalistycznego (medycznego) na kursach dla służby zdrowia zorganizowanych w ramach ZPORR;

4. OSIĄGNIĘCIE NAUKOWE WYNIKAJĄCE Z ART. 16 UST. 2 USTAWY Z DNIA 14 MARCA 2003 R. O STOPNIACH NAUKOWYCH I TYTULE NAUKOWYM ORAZ O STOPNIACH I TYTULE W ZAKRESIE SZTUKI (DZ. U. 2017 R. POZ. 1789)

4.1. TYTUŁ OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO

Czynniki psycho-afektywne w przekładzie ustnym konsekutywnym

4.2. DANE BIBLIOGRAFICZNE PUBLIKACJI

AUTOR: Marcin Walczyński
TYTUŁ PUBLIKACJI: *Psycho-affective factors in consecutive interpreting*
ROK WYDANIA: 2019
WYDAWNICTWO: Peter Lang (Berlin)
RECENZENT WYDAWNICZY: prof. zw. dr hab. Leszek Berezowski

4.3. OMÓWIENIE CELU NAUKOWEGO I OSIĄGNIĘTYCH WYNIKÓW

Głównym celem przedłożonej do oceny monografii pt. *Psycho-affective factors in consecutive interpreting* było zbadanie roli, jaką odgrywają w pracy tłumacza ustnego (konsekutywnego) czynniki psycho-afektywne oraz w jaki sposób wpływają one na sam proces przekładu konsekutywnego oraz na jakość jego produktu – ustnego tekstu docelowego. Bodźcem do podjęcia badań w tym zakresie były doświadczenia autora, który – sam będąc tłumaczem ustnym z uprawnieniami tłumacza przysięgłego – zauważył, że w czasie przekładu konsekutywnego, szczególnie w kontekstach wymagających tłumaczenia poświadczanego (tzn. w sądzie, na policji, w kancelarii notarialnej), mimowolnie pojawia się oddziaływanie niektórych czynników psycho-afektywnych (wraz z ich językowymi i pozajęzykowymi eksponentami), których wpływ może być dwojaki. Niektóre z nich mają wpływ negatywny, co prowadzi do obniżenia jakości przekładu, a inne znowu oddziałują pozytywnie i podnoszą tę jakość. Ponadto, obserwacje studentów przekładu konsekutywnego oraz szeregu problemów, które wynikają z subiektywnego doświadczenia różnych czynników psycho-afektywnych oraz ich wpływu na jakość generowanego tekstu docelowego, dodatkowo wzmocniły przekonanie o tym, że w studiach nad przekładem ustnym wciąż niewiele miejsca poświęca się roli, jaką odgrywają komponenty psycho-afektywności tłumacza ustnego w procesie przekładu konsekutywnego. Z tego też powodu przedłożona do oceny monografia może w pewnym stopniu wypełnić tę lukę w badaniach przekładoznawczych, szczególnie biorąc pod uwagę fakt, że ostatnimi czasy można zauważyć tendencję do pogłębionych studiów nad przekładem symultanicznym w jego różnych formach, natomiast przekład konsekutywny jako obiekt badań zdaje się być przesunięty na peryferia przekładoznawstwa.

Całość badań przedstawionych w monografii oparta jest na przeświadczeniu, że psycho-afektywność tłumacza to stale aktywna i złożona część konstrukcji psychologicznej tłumacza ustnego, która – ze względu na swoją ciągłość działania oraz podatność na czynniki zewnętrzne – wpływa na niemal każdy element konstytutywny procesu przekładu konsekutywnego. Ponadto, zakłada się również, że czynniki psycho-afektywne mogą być aktywowane przez każdy element procesu tłumaczenia konsekutywnego, nawet taki, który pozornie nie powinien mieć wpływu na jakość pracy tłumacza ustnego.

Do celów badań omówionych w pracy przyjęto, iż podstawowym modelem tłumaczenia konsekutywnego będzie model wysiłkowy tłumaczenia konsekutywnego zaproponowany przez Daniela Gile'a (np. 2009), ponieważ jest on jednym z tych modeli, które najpełniej obrazują złożoność poszczególnych procesów zachodzących w tłumaczeniu konsekutywnym, a także wyraźnie dzielą ten rodzaj przekładu na dwie fazy – na fazę recepcji tekstu źródłowego i notacji oraz na fazę produkcji tekstu docelowego.

Ponieważ to tłumacz ustny i jego subiektywne doświadczenie czynników psycho-afektywnych stanowią główne problemy badawcze omawiane w monografii, można przyjąć, że praca ta odzwierciedla pogląd wypracowany na niwie antropocentrycznych studiów nad przekładem ustnym, w których to właśnie tłumacz stanowi najważniejsze

ogniwo procesu przekładu – jest jego najistotniejszym elementem, bowiem bez tłumacza nie może być mowy o procesie tłumaczenia ustnego. Translatoryka antropocentryczna, zapoczątkowana przez Franciszka Gruczę (np. Franciszek Grucza 2017, Sambor Grucza 2017), uznaje tłumacza za kluczowy element systemu translatorycznego, bez którego system ten nie istnieje. To właśnie tłumacz wraz z całym szeregiem procesów tłumaczeniowych dziejących się w jego umyśle stanowi obiekt badań translatoryki antropocentrycznej. Tak widziana translatoryka antropocentryczna jest więc dziedziną interdyscyplinarną, łączącą takie dyscypliny jak językoznawstwo, literaturoznawstwo, psychologię, socjologię czy fizjologię. Antropocentryczne studia nad przekładem ustnym można więc uznać za dział szeroko rozumianej translatoryki antropocentrycznej.

Monografia pt.: *Psycho-affective factors in consecutive interpreting* składa się z dwóch zasadniczych części: z części teoretycznej, na którą składają się pierwsze cztery rozdziały, oraz z części empirycznej, którą stanowią cztery rozdziały badawcze opracowane w formie studiów przypadku.

W rozdziale pierwszym zaprezentowano przekład ustny jako złożone zjawisko, które badane jest w ramach przekładoznawstwa z zastosowaniem wielości podejść oraz perspektyw. Wydaje się, że jednym z kluczowych zagadnień tego rozdziału jest próba definicji przekładu ustnego. Przyjęto zatem, że przekład ustny to złożone działanie tłumacza, realizowane na różnych poziomach: na poziomie językowym, pragmatycznym, komunikacyjnym, kognitywnym i wreszcie psycho-afektywnym, którego fundamentem jest językowy transfer znaczenia z języka źródłowego do języka docelowego. Z racji tego, że przekład ustny nie jest jednorodną działalnością językową, w rozdziale pierwszym przedstawiono różne typologie tłumaczenia ustnego. Innymi zagadnieniami omówionymi w tym rozdziale są aspekty komunikacyjne przekładu ustnego, wymiar kognitywny tej działalności językowej, rola i funkcje tłumacza ustnego, a także kształcenie w zakresie przekładu ustnego i kompetencja tłumacza ustnego. Ponadto, pokazano również, że studia nad przekładem ustnym stają się coraz powszechniejsze, a uwidacznia się to w tym, że w ich ramach powstają nowe modele, koncepcje, podejścia czy perspektywy badawcze, dzięki którym możliwe jest badanie tych aspektów tłumaczenia ustnego, które do tej pory nie zostały w pełni uchwycone. To wewnętrzne zróżnicowanie znalazło swoje odzwierciedlenie w propozycji „mapy studiów nad przekładem ustnym”, wzorowanej na „mapie przekładoznawstwa” zaproponowanej przez Jamesa Holmesa (1972/2000) (zob. Toury 1995).

Rozdział drugi skupia się na przekładzie konsekutywnym, który zaprezentowany jest zarówno jako działalność praktyczna jak i obiekt badań. Oprócz typologii przekładu konsekutywnego, rozdział ten szczegółowo omawia poszczególne elementy procesu przekładu konsekutywnego, takie jak rola pamięci oraz notatek, rozumienie tekstu źródłowego i jego przetwarzanie, produkcja tekstu docelowego, zmienne związane z tekstem źródłowym oraz strategię wykorzystywane przy produkcji tekstu docelowego. Ponadto, podjęto się próby zbudowania modelu kompetencji tłumacza konsekutywnego, a także zaprezentowano główne zagadnienia kształcenia w zakresie przekładu konsekutywnego oraz oceny jego jakości.

Głównym celem rozdziału trzeciego było omówienie badanych w dalszych częściach monografii czynników psycho-afektywnych. Pierwsza część rozdziału trzeciego przedstawia próbę zdefiniowania zakresu badań w ramach tzw. studiów nad psychologią tłumacza ustnego (ang. *interpreter psychology*), w których można wyróżnić dwa wyraźne trendy badawcze – trend kognitywny oraz trend psycho-afektywny. W dalszej części rozdziału trzeciego omówiono wszystkie analizowane czynniki psycho-afektywne, najpierw z perspektywy psychologii a następnie z perspektywy studiów nad przekładem ustnym, gdzie streszczono znane autorowi badania nad danym elementem psycho-afektywności tłumacza ustnego. Okazuje się, że relatywnie niewiele jest badań nad tym zagadnieniem z zakresu pracy tłumacza ustnego.

Rozdział czwarty prezentuje metodologię badań przeprowadzonych w empirycznej części pracy. W związku z tym, omówieniu poddano studium przypadku jako format badań czynników psycho-afektywnych w przekładzie konsekutywnym, a także przedstawiono zastosowane metody zbierania oraz analizy danych. W studiach przypadku oprócz wykorzystania metod obserwacyjnych, wykorzystano także

metodę samoobserwacji (tzn. protokół retrospektywny) oraz kwestionariusz. Dzięki triangulacji metod zbierania oraz analizy i interpretacji danych możliwe było uchwycenie szerszego spektrum badanych zjawisk. Rozdział czwarty kończą uwagi na temat ekologicznej, zewnętrznej i wewnętrznej trafności badań oraz na temat ograniczeń zaobserwowanych w studiach przypadku.

W empirycznej części pracy, na którą składają się cztery kolejne rozdziały, zaprezentowano wyniki badań prowadzonych w czterech różnych grupach tłumaczy ustnych, praktykujących przekład konsekutywny. W rozdziale piątym, poświęconym analizie danych uzyskanych od 9 studentów trzeciego roku niestacjonarnych studiów anglistycznych na Uniwersytecie Wrocławskim, pokazano, że pomimo tego, że badani deklarują subiektywne (głównie negatywne) odczuwanie czynników psycho-afektywnych, czynniki te nie wydają się odgrywać większej roli w obniżeniu jakości przekładu konsekutywnego, a więc także nie wpłynęły znacznie na obniżoną jakość tekstów docelowych. Szósty rozdział, dotyczący psycho-afektywności 21 studentów trzeciego roku stacjonarnych studiów anglistycznych na Uniwersytecie Wrocławskim, tym razem wyraźniej pokazuje, że czynniki psycho-afektywne wpływają na jakość przekładu konsekutywnego, co uwidoczniło się zarówno w analizie błędów i strategii tłumaczeniowych, a także w wypowiedziach uczestników drugiego studium przypadku. W siódmym rozdziale omówiono trzecie studium przypadku, którego uczestnikami było 29 słuchaczy Podyplomowych Studiów Przekładu na Uniwersytecie Wrocławskim. Jak się okazało, przeprowadzone analizy potwierdziły przypuszczenie, że czynniki psycho-afektywne mają zazwyczaj negatywny wpływ na jakość przekładu konsekutywnego dokonywanego przez badanych, ponieważ wielu studentów zadeklarowało, że poszczególne czynniki spowodowały u nich znaczne osłabienie zdolności kognitywnych, a także umiejętności językowych i tłumaczeniowych. Można więc stwierdzić, że badania omówione w rozdziale siódmym pokazały jeszcze intensywniejsze działanie czynników psycho-afektywnych i ich wpływ na jakość tłumaczenia konsekutywnego. Rozdział ósmy, w którym przedstawiono czwarte studium przypadku, przeprowadzone pośród 76 tłumaczy przysięgłych języka angielskiego z zastosowaniem innej metodologii badawczej aniżeli w poprzednich trzech studiach przypadku, omawia wyniki ankiety elektronicznej, której uczestnicy podzielili się swoimi uwagami na temat swojego subiektywnie odczuwanego wpływu czynników psycho-afektywnych. Okazuje się, że tłumacze przysięgli – osoby, które są zwyczajowo uznawane za wysokiej klasy specjalistów językowych – również odczuwają intensywny wpływ swojej psycho-afektywności, który niejednokrotnie prowadzi do obniżenia jakości przekładu konsekutywnego. We wszystkich czterech rozdziałach empirycznych pokazano również, że pomiędzy czynnikami psycho-afektywnymi występuje wiele relacji wzajemnych, że jeden czynnik może uaktywniać drugi, kształtując w ten sposób swego rodzaju reakcję łańcuchową. Ponadto, zademonstrowano również, że psycho-afektywność tłumacza ustnego rzeczywiście odgrywa rolę w procesie przekładu konsekutywnego, prowadząc często do obniżenia jego jakości. Nie znaczy to jednak tego, że wszystkie czynniki mają negatywne działanie, bowiem są i takie, które oddziałują pozytywnie.

Jak wspomniano powyżej, główną tezą monografii jest założenie, że psycho-afektywność tłumacza konsekutywnego to stale aktywny i złożony moduł konstrukcji psychologicznej tłumacza, którego aktywacja następuje w wyniku zaistnienia różnych zjawisk składających się na proces przekładu ustnego, a także który może mieć wpływ na niemalże każdy element tego procesu. Celem sprawdzenia powyższej tezy, postawiono pięć pytań badawczych, na które szukano odpowiedzi w toku badań. Pierwsze pytanie dotyczyło tego, jakich czynników psycho-afektywnych doświadczają tłumacze ustni w tłumaczeniu konsekutywnym. Drugie pytanie związane było z charakterem tych czynników, tzn. czy był on negatywny i pogarszał jakość przekładu konsekutywnego i w efekcie tekstu docelowego, czy raczej był on pozytywny i wpływał na polepszenie tej jakości. Trzecie pytanie związane było z językowymi i pozajęzykowymi eksponentami subiektywnego odczucia czynników psycho-afektywnych obserwowanych w produktach tłumaczenia konsekutywnego tzn. w notatkach oraz nagraniu tekstu docelowego. Czwarte pytanie dotyczyło powiązań pomiędzy poszczególnymi czynnikami psycho-afektywnymi. Innymi słowy, podjęto próbę określenia, czy jeden czynnik może wywoływać inny,

skutkując powstaniem swego rodzaju sekwencji czynników psycho-afektywnych. Piąte pytanie odnosiło się do tego, czy zauważalny wpływ czynników psycho-afektywnych zmniejsza się wraz rosnącym doświadczeniem, wiedzą i umiejętnościami tłumacza ustnego.

W monografii zbadano siedem czynników psycho-afektywnych: lęk (ang. *anxiety*), strach (ang. *fear*), zahamowanie językowe/ego językowe/granice językowe (ang. *language inhibition/language ego/language boundary*), typ osobowości (ang. *personality type*), poczucie własnej wartości (ang. *self-esteem*), motywację (ang. *motivation*) oraz stres (ang. *stress*). Czynniki te już od wielu lat stanowią obiekt badań językoznawstwa stosowanego, w szczególności glottodydaktyki, lecz nie zostały dostatecznie zbadane w odniesieniu do przekładu ustnego.

Pierwszy czynnik psycho-afektywny – lęk – został zdefiniowany w opisywanej monografii jako reakcja na subiektywnie odbierane negatywne wydarzenie. Można więc sądzić, że lęk jest często doświadczanym czynnikiem psycho-afektywnym wśród tłumaczy ustnych, ponieważ wiele zdarzeń może być subiektywnie ocenianych jako negatywne. Strach – drugi czynnik psycho-afektywny poddany analizie – ma inne podłoże, ponieważ jest to reakcja wywoływana przez rzeczywiste zagrożenie. W tym wypadku, można domniemywać, iż w standardowej praktyce tłumaczenia konsekutywnego, tłumacz ustny rzadko spotyka się z sytuacjami, które stanowiłyby rzeczywiste zagrożenie dla jego osoby. Zahamowanie językowe rozpatrywane jest w ścisłym związku z ego językowym oraz granicami językowymi, bowiem wynika ono z niestabilnego ego językowego, a więc raczej mocno ustanowionych granic językowych. Innymi słowy, zahamowanie językowe związane jest z tym, że tłumacz ustny nie używa pewnych struktur języka z obawy o popełnienie błędu, ponieważ każdy błąd może stanowić swego rodzaju zagrożenie dla jego wątpliwego ego językowego. Kolejnym czynnikiem psycho-afektywnym rozpatrywanym w ocenianej rozprawie habilitacyjnej była osobowość, a konkretniej jej trzy wymiary – ekstrawersja, introwersja oraz typ pośredni – ambiwersja. Wprawdzie można stereotypowo sądzić, że osoba, która jest ekstrawersyjna, a więc mająca łatwość wyrażania sądów oraz chętnie angażująca się w kontakty społeczne, ma większe szanse powodzenia w zawodzie tłumacza ustnego, to w rzeczywistości nie musi być tak w każdym przypadku. Okazuje się, że tłumacze ustni mogą reprezentować wszystkie typy osobowości i dzięki wykorzystaniu wizerunku publicznego (ang. *public self*), nawet introwertycy mogą być doskonałymi tłumaczami. W dalszej kolejności zbadano poczucie własnej wartości, które na potrzeby monografii zostało zdefiniowane jako pewien sposób myślenia, oceniania oraz odczuwania tłumacza ustnego względem siebie samego, swoich własnych umiejętności, sytuacji, w jakiej dany tłumacz się znalazł, a także względem innych ludzi i otoczenia. Kolejnym czynnikiem była motywacja rozumiana jako wewnątrz i zewnątrz czynniki motywujące tłumacza do angażowania się w różnym stopniu w proces tłumaczenia konsekutywnego. Ostatnim elementem psycho-afektywności tłumacza ustnego był stres, który wprawdzie nie jest czynnikiem psycho-afektywnym w takim sensie, jak pozostałe czynniki, ale ze względu na jego wszechobecność w przekładzie ustnym oraz duży wpływ na jakość przekładu, został on włączony w analizę czynników psycho-afektywnych tłumacza ustnego i zdefiniowany jako reakcje psychologiczne oraz fizjologiczne organizmu tłumacza na daną sytuację.

Jak wspomniano powyżej, wszystkie wyżej zdefiniowane czynniki psycho-afektywne zostały zbadane w czterech grupach tłumaczy ustnych, praktykujących przekład konsekutywny. Analiza wyników badań każdej grupy została przedstawiona w formie studium przypadku i z tego też powodu w monografii znajdują się cztery takie studia przypadku. Pierwsze studium dotyczy psycho-afektywności 9 studentów trzeciego roku niestacjonarnych studiów anglistycznych na Uniwersytecie Wrocławskim, realizujących specjalizację w zakresie przekładu ustnego i uczestniczących w zajęciach z tłumaczenia konsekutywnego (zajęcia te zostały poprzedzone kursem z technik notacji i wprowadzenia do tłumaczenia konsekutywnego). Drugie studium przedstawia badanie czynników psycho-afektywnych u 21 studentów trzeciego roku stacjonarnych studiów anglistycznych na Uniwersytecie Wrocławskim, uczestniczących w kursie z tłumaczenia ustnego, którego zasadniczą częścią był trening umiejętności tłumaczenia konsekutywnego. W trzecim studium przypadku przeanalizowano dane uzyskane od 29

sluchaczy Podyplomowych Studiów Przekładu na Uniwersytecie Wrocławskim, biorących udział w kursie z tłumaczenia ustnego, podczas którego największy nacisk położono na ćwiczenie tłumaczenia konsekutywnego. Czwarte studium przypadku objęło 76 tłumaczy przysięgłych języka angielskiego.

W pierwszych trzech studiach przypadku analizie poddano materiał językowy (tzn. nagrania tekstów docelowych sporządzone podczas testu z tłumaczenia konsekutywnego), notatki oraz dane uzyskane dzięki zastosowaniu protokołu retrospektywnego wypełnianego przez badanych zaraz po nagraniu testu z tłumaczenia konsekutywnego. W czwartym studium przypadku zastosowano metodę kwestionariusza elektronicznego (ankiety), w którym praktykujący tłumacze przysięgli języka angielskiego odpowiadali na zestaw pytań zamkniętych i otwartych. Wobec powyższego, w pracy zastosowano dwie metodologie badawcze, które reprezentują jakościowe badania przekładoznawcze. Wśród metod badawczych wykorzystanych w tym projekcie była analiza błędów, analiza strategii tłumaczeniowych, analiza notatek, analiza i interpretacja danych z protokołu retrospektywnego oraz analiza i interpretacja danych z ankiety przeprowadzonej drogą elektroniczną. Ponadto, zarówno na etapie zbierania danych jak i na etapie ich interpretacji i analizy zastosowano triangulację, dzięki której możliwe było uzyskanie szerszego spojrzenia na badane zjawiska. Ze względu na charakter grup oraz sposób przeprowadzenia badań, monografia reprezentuje tzw. badanie w działaniu (ang. *action research*), ponieważ dotyczy problemów, których studenci przekładu ustnego i tłumacze przysięgli doświadczają podczas praktyki tłumaczenia konsekutywnego. Z tego też powodu, wszystkich badanych można określić jako tzw. praktyków-badaczy (ang. *practisearchers*), gdyż przyjmują oni zarówno rolę praktyków dokonujących przekładu ustnego jak i rolę badaczy, którzy poprzez zastosowanie wskazówek w formie pytań (z protokołu retrospektywnego oraz ankiety elektronicznej), dokonują auto-analizy swoich doświadczeń i dzielą się swoimi refleksjami na temat zaobserwowanych zjawisk, do których nie można by dotrzeć w inny sposób, stosując metodologię badań przekładoznawczych¹.

Przeprowadzone w ramach czterech studiów przypadków analizy materiału językowego (w pierwszych trzech studiach) oraz interpretacje danych z protokołu retrospektywnego oraz kwestionariusza elektronicznego pozwalają na wysunięcie pewnych ogólniejszych wniosków na temat psycho-afektywności tłumacza ustnego praktykującego przekład konsekutywny. Po pierwsze, okazuje się, że niemal wszystkie badane czynniki psycho-afektywne są doświadczane subiektywnie zarówno przez studentów przekładu konsekutywnego jak i tłumaczy przysięgłych. Jedynym wyjątkiem jest subiektywne odczucie strachu, który w grupach studenckich – pomimo tego, że niektórzy uczestnicy trzech pierwszych studiów przypadków deklarowali, iż ten czynnik psycho-afektywny pojawia się u nich podczas przekładu konsekutywnego – nie występował ze względu na charakter sytuacji testowej, podczas której studenci tłumaczyli konsekutywnie. Zamiast tego, jak pokazały badania, studenci odczuwali różne rodzaje lęku. Jeśli zaś chodzi o tłumaczy przysięgłych, to tam rzeczywiście strach jako czynnik psycho-afektywny mogący wpływać na jakość przekładu konsekutywnego pojawiał się w sytuacjach, w których badani tłumacze czuli zagrożenie, a więc podczas tłumaczenia przestępców na posterunku policji czy sali sądowej, czy też podczas tłumaczenia konsekutywnego rozmów pomiędzy zespołem medycznym a rodzącą na sali porodowej kobietą. W przypadku pozostałych analizowanych czynników psycho-afektywnych, ich subiektywne odczucia we wszystkich czterech grupach badawczych było do pewnego stopnia porównywalne.

---

¹ Pomimo tego, że w monografii porusza się zagadnienia z zakresu psychologii, praca ta jest zaplanowana jako studium przekładoznawczo-językoznawcze. W omawianych badaniach nad zjawiskami subiektywnie doświadczanej psycho-afektywności tłumacza konsekutywnego wykorzystano metody jakościowych badań przekładoznawczych oraz językoznawczych (np. analiza błędów) a nie metody psychologiczne, stąd też – mimo interdyscyplinarnego charakteru tego studium – to właśnie przekładoznawstwo (wraz z językoznawstwem) zostało uznane za wiodącą dziedzinę nauk humanistycznych, w ramach której zrealizowano przedstawiany do oceny projekt. Poza tym, przypisanie tej monografii do przekładoznawstwa można dodatkowo uzasadnić faktem, że obiektem badań jest przekład konsekutywny, a same badania mogą dostarczyć implikacji dla dydaktyki przekładu konsekutywnego.

Badania nad lękiem odczuwanym subiektywnie przez badane grupy pokazały, że jest to jeden z tych czynników psycho-afektywnych, który często pojawia się podczas przekładu konsekutywnego i jest intensywnie doświadczany przez tłumaczy. Interpretacja danych uzyskanych z protokołu retrospektywnego oraz kwestionariusza elektronicznego pokazała, że jednym z częstszych powodów, dla których pojawia się odczucie lęku, jest negatywne myślenie tłumaczy o swoich umiejętnościach językowych oraz tłumaczeniowym. Jest to więc lęk przed produkcją tekstu docelowego (tzw. *performance anxiety*). Ponadto, w badanych grupach ujawnił się również lęk związany z potencjalnie negatywną oceną tłumacza jak i jego tłumaczenia konsekutywnego. Lęk związany z orientacją w danej sytuacji tłumaczenia konsekutywnego oraz z akceptacją samego tłumacza jak i jego pracy pojawił się głównie wśród tłumaczy przysięgłych. Interesującym zjawiskiem zaobserwowanym w pierwszym studium przypadku było to, że materiał językowy badanych studentów nie zawierał poważnych błędów i dlatego można postulować, że odczuwali oni tzw. „syndrom oszusta” (ang. „*the impostor syndrome*”).

Drugim analizowanym czynnikiem psycho-afektywnym był strach, lecz – jak wspomniano powyżej – przyjęta definicja strachu pozwoliła stwierdzić, że mógł on pojawić się tylko wśród tłumaczy przysięgłych, którzy są czasami zobowiązani do świadczenia usług tłumaczenia konsekutywnych w potencjalnie niebezpiecznych sytuacjach.

Zjawiska zahamowania językowego oraz ego językowego były kolejnym analizowanym czynnikiem psycho-afektywnym. Wyniki badań pokazały, że zahamowanie językowe pojawia się zarówno w grupach studentów jak i w grupie tłumaczy przysięgłych, a jest ono związane najczęściej z tym, że badane grupy niechętnie eksperymentowały z użyciem tych struktur języka, które nie były przez nich w pełni zinternalizowane, a więc każdy taki błąd mógł być przez nich odebrany jako swego rodzaju zagrożenie dla ich niestabilnego ego językowego. W większości przypadków uczestnicy badania byli niepewni swojej kompetencji leksykalnej w zakresie słownictwa specjalistycznego i stąd też odczuwali oni intensywniej zahamowanie językowe.

W kolejnej części badania przeanalizowano typ osobowości. W pierwszych dwóch studiach przypadku nie udało się zebrać odpowiedniej ilości danych, by móc wyciągnąć uzasadnione wnioski, jednak wśród słuchaczy studiów podyplomowych oraz tłumaczy przysięgłych wpływ typu osobowości był bardziej wyraźny. Ci tłumacze, którzy zadeklarowali ekstrawersję lub ambiwersję, byli bardziej skłonni angażować się w tłumaczenie konsekutywne i nie martwili się o popełnienie potencjalnych błędów. Ponadto, okazało się, że ekstrawertyczni i ambiwertyczni tłumacze przysięgli tworzą dłuższe teksty docelowe i wchodzą w intensywniejsze interakcje z innymi uczestnikami aktu tłumaczenia konsekutywnego. Z drugiej strony, introwertyczni badani z trzeciego studium przypadku deklarowali, że trudniej im tłumaczyć konsekutywnie, bowiem obawiają się wystąpień publicznych i, generalnie rzecz biorąc, odczuwają w związku z tym lęk, stres i zahamowanie językowe. Podsumowując, można stwierdzić, że typ osobowości może mieć pewien wpływ na jakość przekładu konsekutywnego badanych grup, lecz należy również zauważyć, że – jak wspomniano powyżej – tłumacze ustni, dla potrzeb przekładu konsekutywnego – mogą korzystać ze swojego wizerunku publicznego, a więc przejawiać inny typ osobowości, który wcale nie musi odpowiadać typowi osobowości z życia prywatnego.

Kolejnym czynnikiem psycho-afektywnym było poczucie własnej wartości, które badane było w kontekście tego, jak uczestnicy widzą siebie, swoje umiejętności, otoczenie oraz zadanie tłumaczenia konsekutywnego, które stoi przed nimi. Wyniki badań uzyskane we wszystkich czterech studiach przypadku wyraźnie pokazują, że zarówno studenci jak i tłumacze przysięgli mają różne poziomy poczucia własnej wartości. Ci z nich, których mieli wysokie ogólne poczucie własnej wartości, wypadali lepiej w tłumaczeniu konsekutywnym, ponieważ było ono jakościowo lepsze. W badaniu uwidoczniło się również to, że wielu studentów przekładu ustnego miało niskie poczucie własnej wartości w odniesieniu do swoich umiejętności językowych i tłumaczeniowych, które mogło wynikać z braku wiary w siebie, w swoją wiedzę i umiejętności. U tłumaczy przysięgłych sprawa wyglądała nieco inaczej, bowiem jeśli chodzi o poczucie własnej wartości względem umiejętności językowych i tłumaczeniowych, to wielu z nich oceniało

siebie bardzo wysoko lub wysoko. Ogólnie rzecz ujmując, okazuje się, że poczucie własnej wartości może wpływać na to, jak tłumacz ustny tłumaczy konsekwentnie – im jest ono wyższe, tym tłumaczenie jest lepsze, a ewentualne problemy w rozumieniu tekstu źródłowego czy produkcji tekstu docelowego są rozwiązywane na bieżąco, bowiem tłumacz, wierzący w swój potencjał, jest w stanie znaleźć ich rozwiązanie.

W dalszej części badań analizom poddano motywację, która w większości wypadków okazała się mieć istotny wpływ na jakość przekładu konsekwentnego, dokonywanego przez uczestników studiów przypadku, którzy wielokrotnie podkreślali w swoich protokołach retrospektywnych i kwestionariuszach, że byli zmotywowani do jak najlepszego tłumaczenia. We wszystkich grupach dominowała motywacja wewnętrzna. Studenci chcieli wypaść jak najlepiej i udowodnić sobie swoje umiejętności, a tłumacze przysięgli chcieli w profesjonalny sposób świadczyć swoje usługi przekładu konsekwentnego. Pojawiły się oczywiście również zewnętrzne przyczyny motywacji, takie jak ocena za tłumaczenie uzyskana w ramach testu, chęć zakończenia testu, wynagrodzenie czy obowiązek tłumaczenia nałożony Ustawą o zawodzie tłumacza przysięgłego (w przypadku tłumaczy przysięgłych). Z tego względu, można wyciągnąć wniosek, że motywacja jest kolejnym czynnikiem psycho-afektywnym, który ma wpływ na jakość przekładu konsekwentnego dokonywanego przez badanych tłumaczy.

Ostatnim komponentem psycho-afektywności tłumacza ustnego, jaki był poddany analizie, był stres, który jest wszechobecnym elementem przekładu ustnego. We wszystkich czterech grupach, to właśnie stres był najpowszechniej wymienianym czynnikiem. W wielu wypadkach miał on charakter osłabiający i negatywnie wpływał na tłumaczy, co ostatecznie skutkowało niższą jakością przekładu. Stresorami zewnętrznymi wymienianymi przez badanych były cechy tekstu źródłowego (np. jego tematyka, trudność itp.), inni uczestnicy aktu przekładu ustnego, kontekst sytuacyjny i instytucjonalny czy warunki pracy (w przypadku tłumaczy przysięgłych). Pośród stresorów wewnętrznych pojawiały się inne czynniki psycho-afektywne (np. lęk, niestabilne ego językowe, introwersja, demotywacja, niskie poczucie własnej wartości). Tylko w niewielu przypadkach, studenci i tłumacze przysięgli przyznawali, że stres działa na nich motywująco i wzmacniająco.

We wszystkich czterech studiach przypadku poproszono uczestników o wymienienie językowych (wskaźniki językowe były również obserwowane podczas analizy materiału językowego przeprowadzonej w pierwszych trzech studiach przypadku) i pozajęzykowych eksponentów odczuwanych przez nich subiektywnie czynników psycho-afektywnych. Ponieważ badani często podawali te same wskaźniki przy różnych czynnikach, nie było możliwe skorelowanie poszczególnych eksponentów z czynnikiem i dlatego być może słuszniejsze wydaje się mówienie o językowych i pozajęzykowych eksponentach psycho-afektywności tłumacza ustnego, a nie o wskaźnikach poszczególnych czynników. Jeśli chodzi o szeroko rozumiane wskaźniki językowe, to czynniki psycho-afektywne mogły powodować pominięcia, błędy leksykalne, gramatyczne oraz fonetyczne, zaburzenia płynności (wahania, pauzy wypełnione i pauzy milczące). Pośród wskaźników pozajęzykowych na pierwszy plan wysunęły się deklarowane przez badanych reakcje ciała – wzmożona gestykulacja, przyspieszone bicie serca i puls, napięcie ciała, suchość w jamie ustnej czy pocenie się.

Analiza czynników psycho-afektywnych w przekładzie konsekwentnym pozwoliła także na zaproponowanie tzw. poszerzonego modelu sekwencji psycho-afektywnej w przekładzie konsekwentnym, w której do pięciu jej powiązanych komponentów przyporządkowano zaobserwowane zjawiska. Np. bodźcem, który powoduje aktywację danego czynnika psycho-afektywnego (np. lęku, strachu, zahamowania, niskiego poczucia własnej wartości czy stresu), a który następnie znajduje swoje odzwierciedlenie w zachowaniu (np. zaburzone rozumienie tekstu źródłowego lub zaburzona produkcja tekstu docelowego) oraz w reakcji ciała (np. pocenie się, przyspieszone bicie serca, drżenie rąk) mogą być cechy tekstu źródłowego, sytuacja testowa czy kontekst sytuacyjny danego aktu tłumaczenia konsekwentnego. Do tego oczywiście mogą dojść inne czynniki, takie jak czynniki kognitywne, językowe, techniczne czy te związane z relacjami pomiędzy uczestnikami procesu przekładu konsekwentnego.

Opisane w monografii badania pokazały także wielość współzależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami psycho-afektywnymi. Innymi słowy, okazuje się, że subiektywne odczucie jednego czynnika może wynikać z subiektywnego odczucia innego czynnika, a więc, że czynniki te mogą się wzajemnie aktywować.

Na zakończenie warto wspomnieć o odpowiedziach uzyskanych na zadane pytania badawcze. W odpowiedzi na pierwsze pytania, można stwierdzić, że niemal wszystkie analizowane czynniki psycho-afektywne wpływają na jakość przekładu konsekwentnego. Jednak wydaje się, że największy wpływ mają lęk, zahamowanie językowe, poczucie własnej wartości względem umiejętności językowych i tłumaczeniowych oraz stres. Motywacja również wpływa na to, jak tłumacz radzi sobie z tłumaczeniem konsekwentnym, podczas gdy typ osobowości może mieć taki wpływ, ale nie musi. Najmniej istotny wydaje się strach, z racji tego, że w większości analizowanych przypadków (poza tłumaczami przysięgłymi) był on mylony z lękiem. Drugie pytanie dotyczyło charakteru czynników psycho-afektywnych i wyniki badań wskazują, że negatywnie oddziałującymi czynnikami są zazwyczaj lęk, zahamowanie językowe, niskie poczucie własnej wartości oraz strach. Jeśli chodzi o typ osobowości, to trudno jednoznacznie stwierdzić charakter tego wpływu, natomiast motywacja była zazwyczaj czynnikiem wzmacniającym. Dla wielu uczestników badania negatywnym czynnikiem był również stres, choć byli i tacy, którzy uznali, że stres działa na nich motywująco i wzmacniająco. Trzecie pytanie dotyczyło językowych i pozajęzykowych eksponentów subiektywnie odczuwanej psycho-afektywności i, jak pokazano powyżej, wśród najczęstszych wskaźników językowych można wymienić pominięcia, błędy językowe czy zaburzenia płynności, natomiast wskaźniki pozajęzykowe obejmowały szereg różnych reakcji fizjologicznych, takich jak przyspieszone bicie serca, pocenie się, drżenie rąk czy nadmierna gestykulacja. Na czwarte pytanie o wzajemne powiązania między badanymi czynnikami także udzielono już odpowiedzi, pokazując, że pomiędzy czynnikami występuje wiele współzależności, które czasami układają się w reakcję łańcuchową, gdzie jeden czynnik aktywuje następny, a ten z kolei pobudza odczucia jeszcze innego. Jeśli chodzi o piąte pytanie badawcze odnoszące się do tego, czy wraz z doświadczeniem, wiedzą i umiejętnościami tłumacza ustnego, zmniejsza się subiektywne odczuwanie czynników psycho-afektywnych oraz czy zatem ich wpływ jest mniej zauważalny, wyniki badań pokazały, że niekoniecznie musi się tak dziać, ponieważ tłumacze przysięgli – uznawani często za wysokiej klasy ekspertów w zakresie swojego języka docelowego, z ponadprzeciętnymi umiejętnościami językowymi i tłumaczeniowymi – również odczuwają cały szereg czynników psycho-afektywnych, które – jak oni sami zauważają – często mają negatywny wpływ na jakość dokonywanego przez tych tłumaczy tłumaczenia konsekwentnego. Można więc rzec, że podczas gdy początkujący adepti przekładu ustnego mogą odczuwać bardzo intensywnie negatywne działanie swojej psycho-afektywności, to te odczucia niekoniecznie muszą się zmniejszyć wraz z rosnącym doświadczeniem, szerszą i głębszą wiedzą czy bardziej rozwiniętymi umiejętnościami.

Opisane w przedłożonej do oceny monografii badania pozwoliły również na to, by rozszerzyć model przekładu konsekwentnego o psycho-afektywność tłumacza, bowiem – jak się okazuje – jest to moduł, który jest stale aktywny i który może być aktywowany przez nawet pozornie nieistotny element procesu tłumaczenia konsekwentnego, a także którego działanie może być obserwowane na każdym etapie – zarówno w fazie recepcji i rozumienia tekstu źródłowego, włączając w to tworzenie notatek, jak i w fazie produkcji tekstu docelowego. Z tego też powodu, można zasugerować, że psycho-afektywność tłumacza to rzeczywiście nieustannie działający i złożony komponent konstrukcji psychologicznej tłumacza, który tylko do pewnego stopnia może podlegać świadomej kontroli.

Bibliografia:

- **Gile Daniel** (2009) *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- **Grucza Franciszek** (2017) "Zagadnienia translatoryki". [W:] Grucza, Sambor, Olpińska-Szkiełko, Magdalena, Płużyczka, Monika, Banasiak, Ilona, Łączek, Marcin (red.) *Franciszek Grucza. Dzieła zebrane. Tom 4. O kulturze, kulturach i kulturologii. O tłumaczeniu, tłumaczach i translatoryce*. Wydanie

- jubileuszowe z okazji 80. rocznicy urodzin*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Instytutu Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej; str.: 149-161.
- **Grucza Sambor** (2017) "Lingwistyka antropocentryczna". [W:] Grucza, Sambor, Olpińska-Szkiełko, Magdalena, Płużyczka, Monika, Banasiak, Ilona, Łączek, Marcin (red.) *Franciszek Grucza. Dzieła zebrane. Tom 1. O nauce prof. Franciszka Gruczy. Wydanie jubileuszowe z okazji 80. rocznicy urodzin*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Instytutu Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej; str.: 161-180.
  - **Holmes James S.** (1972/2000) "The name and nature of translation studies". [W:] Venuti, Lawrence (red.) *Translation Studies Reader*. London, New York: Routledge Taylor and Francis Group; str.: 172-185.
  - **Toury Gideon** (1995) *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

5. OMÓWIENIE POZOSTAŁYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO-BADAWCZYCH

Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze mieszczą się w trzech szerokich polach badawczych: w przekładoznawstwie, w lingwistyce języków specjalistycznych oraz w socjolingwistyce.

5.1. BADANIA PRZEKŁADOZNAWCZE

Oprócz omówionych powyżej badań nad przekładem ustnym konsekwentnym, moje zainteresowania przekładoznawcze obejmują również dydaktykę przekładu (specjalistycznego, poświadczanego oraz ustnego), technologie komputerowe w przekładzie, a także rolę tłumacza. W swoich pierwszych pracach translatorskich zajmowałem się takimi aspektami, jak błędy edytorskie, etyka zawodowa tłumacza, tłumaczenie poświadczane czy technologie komputerowe w przekładzie. W pracy (Walczyński 2013) dotyczącej błędów edytorskich w tłumaczeniach pisemnych, zaproponowałem pięć kategorii błędów (tj.: (1) błędy związane z ustawieniami formatowania; (2) błędy typograficzne; (3) błędy ortograficzne; (4) błędy interpunkcyjne; (5) błędy związane z wymaganą konwencją i stylem) oraz podjąłem się próby określenia przyczyn tych błędów, wskazując, między innymi, na pewne braki w umiejętnościach obsługi oprogramowania komputerowego u tłumacza, a w szczególności na braki w umiejętnościach pracy z zaawansowanymi funkcjami edytora tekstu. Z analizy błędów, zilustrowanych przekładami, jednoznacznie wynika, że technologia komputerowa powinna stanowić ważny komponent każdego etapu kształcenia tłumaczy pisemnych.

W innej pracy (Walczyński 2015a) zaproponowałem uwarunkowaną kontekstualnie metodę nauczania tłumaczenia biznesowego w oparciu o studium przypadku, postulując wykorzystanie autentycznych lub półautentycznych dokumentów związanych z rzeczywistością biznesową i kulturą danej pary języków (tzn. języka źródłowego i języka docelowego). Zaproponowana przeze mnie metoda nauczania przekładu biznesowego opiera się na symulacji autentycznego procesu tłumaczeniowego, w którym tłumacz musi uwzględnić szereg aspektów na poszczególnych etapach tłumaczenia. Ponadto, zasugerowałem, że w procesie nauczania tego rodzaju przekładu zarówno nauczyciel jak i studenci pełnią różne role, stając się tym samym aktorami studium przypadku.

Omówiona powyżej metodyka nauczania przekładu biznesowego obejmuje również kwestię oceniania tłumaczeń studentów, która stała się tematem innej pracy (Walczyński 2016). W publikacji na temat propozycji narzędzia oceniania tłumaczenia pisemnego studentów uwzględniłem 8 kryteriów oceny (tj.: (1) ekwiwalencja; (2) gramatyka; (3) słownictwo; (4) interpunkcja; (5) mechanika; (6) styl i rejestr; (7) układ graficzny oraz (8) ocena rynkowa). Dodatkowo, zaproponowałem deskryptory adekwatności rynkowej (ang. *market suitability descriptors*), które wskazują studentom przekładu pisemnego, czy ich tłumaczenie mogłoby być zakwalifikowane jako rzeczywista usługa tłumaczeniowa. Narzędzie to w kolejnych latach modyfikowałem oraz dostosowałem do celów oceny przekładu ustnego.

Ponadto, w innej publikacji (Walczyński 2015b) zaprezentowałem wyniki ankiety przeprowadzonej wśród studentów angielskiego języka biznesu na temat zawodu tłumacza i jego różnych aspektów zanim rozpoczęli oni kształcenie tłumaczeniowe. Wyniki pokazały, że studenci mieli zazwyczaj dosyć realistyczne poglądy na to, z czym się wiąże ta praca oraz doceniali zalety tego zawodu. Warto nadmienić, że wprowadzenie

kształcenia tłumaczeniowego, do którego studenci przystąpili po wypełnieniu ankiety, było nowością w programie studiów w zakresie angielskiego języka biznesu (zob. 5.2.).

Prace reprezentatywne:

- **Walczyński Marcin** (2016) "A proposal of a student translation assessment form: A tool aiding student translation assessment". [W:] Julian Maliszewski (red.) *Linguistic, Cultural and Social Aspects of Specialist Translation and ESP Use*. Częstochowa: Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej; str.: 100-116.
- **Walczyński Marcin** (2015a) "A contextual case study-based methodology of teaching business translation: an overview". [W:] Daniel Gallego-Hernández (red.) *inTRALinea Special Issue: New Insights into Specialised Translation*. [publikacja elektroniczna: <http://www.intraline.org/specials/article/2143>].
- **Walczyński Marcin** (2015b) "Business English students' perception of the translator's profession – students' views prior to translation training". [W:] Julian Maliszewski (red.) *Multiaspectual Approach to ESP Training and Use. Verbal and Non-Verbal Facets*. Częstochowa: Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej; str.: 84-102.
- **Walczyński Marcin** (2013) "Editorial errors in translation: Translators' computer skills and the implications for translators' training". [W:] Tadeusz Piotrowski, Łukasz Grabowski (red.) *The Translator and the Computer*. Wrocław: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Filologicznej we Wrocławiu; str.: 123-138.

5.2. BADANIA NAD JĘZYKAMI SPECJALISTYCZNYMI I ICH DYDAKTYKĄ NA POZIOMIE STUDIÓW WYŻSZYCH

Moje zainteresowanie językami specjalistycznymi, a w szczególności ich dydaktyką na poziomie studiów wyższych, było bezpośrednio związane z zatrudnieniem w Sekcji Angielskiego Języka Biznesu Instytutu Neofilologii Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie, gdzie pracowałem jako wykładowca (od 2009 r. do 2012 r. na pierwszym etapie), nauczając różnych przedmiotów na specjalności język angielski biznesu. Obserwacje rynku pracy oraz losów absolwentów specjalności język angielski biznesu skłoniły mnie do zajęcia się zagadnieniem optymalizacji kształcenia filologiczno-biznesowego. Wraz ze współpracownikami z Sekcji Angielskiego Języka Biznesu podjęliśmy wysiłki dotyczące dostosowania programu studiów do zapotrzebowania rynku, chcąc jeszcze lepiej odpowiedzieć na zgłaszane zarówno przez absolwentów jak i pracodawców potrzeby (Walczyński 2014b). Moja działalność w tym zakresie skupiła się zatem na języku biznesu jako nowym kierunku studiów wyższych. Pośród kilku prac na ten temat, uwagę chciałbym zwrócić na publikacje (Walczyński 2012, Walczyński 2014a), w których omawiam konstruowanie programu studiów z uwzględnieniem potrzeb rynku oraz doświadczeń absolwentów. Wnioskowałem w nich o łączenie kształcenia filologicznego z kształceniem w zakresie biznesu po to, by lepiej przygotować absolwentów do zmieniającego się rynku pracy. Zaproponowałem, by w programie studiów w zakresie angielskiego języka biznesu wyróżnić tzn. rdzeń językowy (ang. *the English core*), składający się z kursów rozwijających kompetencję językową studentów, oraz rdzeń biznesowy (ang. *the business core*), rozwijający kompetencję biznesową. Dodatkowo postulowałem włączenie kształcenia w zakresie umiejętności tłumaczeniowych, bowiem – jak pokazują badania losów absolwentów kierunków filologicznych oraz filologiczno-biznesowych – w swojej pracy zawodowej – absolwenci języka biznesu zatrudnieni w korporacjach międzynarodowych (głównie we Wrocławiu) realizują również zadania tłumaczeniowe, do czego wykształcone w toku studiów umiejętności okazują się niezwykle przydatne. Program studiów uwzględniający postulowane zmiany został wprowadzony i był realizowany w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nysie do 2018 r.

Prace reprezentatywne:

- **Walczyński Marcin** (2014a) "When reality forces practicality: Developing business English into a new field of B.A. studies within the Polish tertiary education system". [W:] Gerhard Budin, Vesna Lušicky (red.) *Languages for Special Purposes in a Multilingual, Transcultural World. Proceedings of the 19th European Symposium on Languages for Special Purposes, 8-10 July 2013, Vienna, Austria*. Vienna: University of Vienna; str.: 165-175.
- **Walczyński Marcin** (2014b) "Business English as a new field of study at the tertiary level. Part 2: Students' and graduates' motivation and satisfaction survey results". [W:] Julian Maliszewski (red.) *Multiaspectual Approach to ESL Training and Use. Verbal and Non-Verbal Facets*. Częstochowa: Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej; str.: 117-142.
- **Walczyński Marcin** (2012) "Business English as a new field of study at the tertiary level. Part 1: curriculum development". [W:] Julian Maliszewski (red.) *Word-Term-Meaning New Approach to Business Language Training*. Częstochowa: Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej; str.: 99-114.

5.3. BADANIA SOCJOLINGWISTYCZNE: BADANIA NAD PIDŻYNAMI I KREOLAMI

Badania naukowe, które prowadziłem w ramach socjolingwistyki, dotyczyły głównie języków kontaktowych – pidżynów i kreoli, stąd też ten dział socjolingwistyki można nazwać kreolingwistyką. Jednemu z nich – angielskiemu pidżynowi neomelanezyjskiemu (ang. *Neomelanesian Pidgin English, Tok Pisin*) z Papui-Nowej Gwinei poświęciłem swoją rozprawę doktorską, w której – na materiale prasy w tym języku – badałem stopień standaryzacji systemu leksykalnego oraz gramatycznego, a także funkcje językowe. Głównym celem pracy było zbadanie czy stopień rozwoju zasobów tego języka pozwala na realizowanie wszystkich funkcji językowych. Innymi słowy, rozprawa doktorska była próbą pokazania, że języki pidżynowe i kreolskie, wcześniej uważane za języki niepełne, za krótkotrwałe twory językowe czy wręcz za „karykatury” języków naturalnych, które mogą służyć tylko jako środek bardzo prostej komunikacji, mogą rozwinąć się w języki ze złożonym systemem leksykalno-gramatycznym, a więc mogą rozwinąć swoje zasoby, by realizować wszystkie funkcje językowe.

Badania tekstów prasowych w angielskim pidżynie neomelanezyjskim pokazały, że język ten nie posiada tak bogatych zasobów leksykalno-gramatycznych, by wszystkie funkcje językowe były realizowane w podobnym zakresie. Obserwacje te pozwoliły mi na zaproponowanie hierarchii rozwoju funkcji języka w pidżynie Tok Pisin, który motywowany był czynnikami społecznymi. Jako pierwsza rozwinęła się funkcja poznawcza (tj. referencyjna) i zasoby leksykalno-gramatyczne służące jej realizacji. Następnie rozwinęły się funkcje impresywna (tj. konatywna), ekspresywna (tj. emotywna) oraz fatyczna. W badanym korpusie tekstów niezbyt dobrze uwidocznili się rozwój funkcji poetyckiej (która była zapewne lepiej rozwinięta w literaturze mówionej tworzonej w tym języku), a funkcja metajęzykowa uznana została w badaniu za w ogóle nierealizowaną środkami leksykalnymi analizowanego języka. Ponadto, w analizie uwidocznili się zjawisko, które nazwane zostało dyglosją tekstualną (Walczyński 2013), bowiem niektóre rodzaje tekstów pisane były w języku pidżynowym, a inne w języku angielskim. Jak się okazało, wybór języka determinowały trzy czynniki: grupa docelowa, temat tekstu oraz nadawca.

W ramach badań socjolingwistycznych podejmowałem również tematy związane z tworzeniem się nowych języków pidżynowych (Walczyński 2012) oraz ich wymieraniem. Obserwując sytuację socjolingwistyczną w tureckim kurorcie Alanya, zauważyłem powstawanie tzw. żargonu turystycznego², który charakteryzował się dużą niestabilnością i zróżnicowaniem systemów ortograficznego, leksykalnego, gramatycznego, fonetycznego oraz pragmatycznego. Inne zagadnienia, które podejmowałem w ramach kreolingwistyki dotyczą kreoloidów (Walczyński 2008), mechanizmów wymierania pidżynów i kreoli czy pidżynizacji jako specyficznego rodzaju akulturacji (Walczyński 2010).

Prace reprezentatywne:

- **Walczyński Marcin** (2013) "Language choice in "Wantok" and textual diglossia". [W:] *Acta Linguistica Hafniensia: International Journal of Linguistics* 45; str.: 247-264.
- **Walczyński Marcin** (2012) "An English-based tourist jargon in the Turkish Mediterranean resort of Alanya: Preliminary observations". [W:] *Studia Neofilologiczne VIII. Prace Naukowe Akademii J. Długosza w Częstochowie*. Częstochowa: Wydawnictwo im. S. Podobińskiego Akademii J. Długosza w Częstochowie; str.: 87-97.
- **Walczyński Marcin** (2010) „Pidżynizacja w Papui-Nowej Gwinei jako specyficzny typ akulturacji – rozważania teoretyczne”. [W:] Władysław Chłopicki, Maria Jodłowiec (red.) *Słowo w Dialogu Międzykulturowym. Język a Komunikacja* 25. Kraków: Tertium; str.: 75-84.
- **Walczyński Marcin** (2008) "Creoloids and the typology of contact languages". [W:] *Anglica Wratislaviensia* XLVI. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego; str.: 149-157.

---

² W kreolingwistyce (tzn. lingwistyce języków pidżynowych i kreolskich) „żargonem” określa się pierwszy etap rozwojowy pidżyna/kreola, którym jest zazwyczaj bardzo podstawowy, niestabilny i szczątkowy język (ang. *pre-pidgin*) oraz który – ze względu na swój krótki cykl życiowy (ang. *pidgin/creole lifecycle*) – jest rzadko dostrzegalny przez językoznawców.

5.4. PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI PUBLIKACYJNEJ

Oprócz prac naukowych, które opublikowałem w formie dwóch monografii, a także w formie artykułów w czasopiśmie (spośród których 8 znajduje się w czasopiśmie indeksowanych na liście European Reference Index for the Humanities), rozdziałach w pracach zbiorowych, raportów z konferencji i festiwalu nauki, byłem również samodzielnym redaktorem dwóch tomów wydanych przez Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego: *Selected Aspects of Interpreting in the 21st Century* (2016; Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego) oraz *Cognitive and Psychological Aspects of Interpreting* (2017; Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego). Ponadto, byłem również współredaktorem trzech tomów: *On the Verge between Language and Translation*. (2018; Berlin: Peter Lang; pozostali współredaktorzy: Piotr Czajka, Michał Szawerna), *European Transfer of Culture in Literature, Language and Foreign Language Teaching: A Monograph Celebrating Academic Cooperation between Nysa and Lviv* (2015; Nysa: Oficyna Wydawnicza PWSZ w Nysie; pozostali współredaktorzy: Mariusz Kamiński, Małgorzata Kurpiel, Michail Bilinsky, Alla Paslavska), *Philological Inquiries. Festschrift for Professor Julian Maliszewski Honouring His 40 Years of Scholarly Activity and His 60th Birthday* (2012; Oficyna Wydawnicza PWSZ w Nysie; pozostali współredaktorzy: Alina Bryll, Iwona Sikora). Całościowo, mój dorobek naukowy obejmuje 59 pozycji (włączając w to przedstawioną do oceny monografię), z czego 38 publikacji powstało po obronie rozprawy doktorskiej (zob. Wykaz).

5.5. DZIAŁALNOŚĆ RECENZENCKA

Do mojej działalności naukowej można zaliczyć także działalność recenzencką, ponieważ byłem poproszony o sporządzenie recenzji artykułów naukowych do trzech czasopism – do XXXVIII tomu czasopisma Instytutu Języka Polskiego PAN pt.: *Polonica* (2018), do czasopisma *IntraLinea Online Translation Journal* (2018; numer specjalny pt.: *New Insights into Translator Training*) oraz do czasopisma *TranslatoLogica* (2017; nr 1). Oprócz tego recenzowałem rozdziały dwóch monografii: *Specyficzne potrzeby studentów szkół wyższych a nauczanie języków obcych*, tom II (2017; red. Małgorzata Jedynak; Wrocław: Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych Uniwersytetu Wrocławskiego) oraz *Synchronic and Diachronic Perspectives on Contact Languages* (2006; red. Magnus Huber, Viveka Velupillai; Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing).

5.6. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE TŁUMACZENIA NAUKOWEGO

W swoim dorobku posiadam również trzy tłumaczenia książek naukowych: (1) (2017) Komorowska Ewa: *Colour in Polish and Russian. A Semantic-Cognitive Study*. Tytuł oryginału: *Barwa w Języku. Studium Semantyczno-Kognitywne*. Szczecin: Volumina.pl; (2) (2016) Urbaniak Paweł: *Objectivity in Journalism*. Tytuł oryginału: *Obiektywność w dziennikarstwie*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego; (3) (2013) Schwartz Barry: *Paradoks wyboru. Dlaczego więcej oznacza mniej*. Tytuł oryginału: *The Paradox of Choice. Why More is Less*. Warszawa: PWN.

5.7. UDZIAŁ W KONFERENCJACH NAUKOWYCH

Uczestniczyłem w 30 konferencjach naukowych, wygłaszając 28 referatów lub przedstawiając prezentacje multimedialne. W przypadku czterech konferencji byłem członkiem komitetów organizacyjnych, a jednemu z nich – Komitetowi Organizacyjnemu XXIV Konferencji Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Akademickich Filologii Angielskiej PASE (Instytut Filologii Angielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego; 17-19.04.2015) przewodniczyłem.

---

6. OMÓWIENIE DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNEJ

Pracując w różnej formie w czterech instytucjach szkolnictwa wyższego (Uniwersytet Wrocławski, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie, Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu oraz Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu) prowadziłem szereg zajęć dla studentów filologii angielskiej (UWr, WSZ „Edukacja”) dla studentów języka biznesu (PWSZ w Nysie), dla studentów dziennikarstwa i komunikacji

społecznej (WSZ „Edukacja”, DSW) oraz na studiach podyplomowych (UWr). Jeśli chodzi o zajęcia prowadzone na kierunkach językowych, to prowadziłem niemal wszystkie zajęcia wchodzące w blok praktycznej nauki języka angielskiego (konwersacje, pisanie, pisanie akademickie, gramatyka praktyczna, słownictwo, fonetyka, sprawności zintegrowane). Na studiach językowych prowadziłem również kursy z zakresu językoznawstwa (wstęp do językoznawstwa, gramatyka opisowa języka angielskiego, gramatyka kontrastywna, socjolingwistyka), z realioznawstwa i kulturoznawstwa krajów anglojęzycznych (realioznawstwo brytyjskie, realioznawstwo amerykańskie, kultura brytyjska, kultura amerykańska), a także szeroki wachlarz kursów przekładoznawczych, podczas których mogłem dzielić się ze studentami swoim doświadczeniem praktycznym zdobytym w zawodzie tłumacza i tłumacza przysięgłego. Do tej pory prowadziłem następujące kursy tłumaczeniowe: elementy teorii przekładu, teoria przekładu i języków specjalistycznych, translatoryka praktyczna, przekład prawniczy, przekład biznesowy, przekład poświadczony, przekład ustny, techniki notacji i wstęp do przekładu konsekwentnego, przekład konsekwentny, wstęp do przekładu symultanicznego, technologia przekładu. Ponadto, na Podyplomowych Studiach Przekładu (UWr) od 2015 r. prowadzę zajęcia z przekładu ustnego oraz komputerowego wspomaganie przekładu, a na Studiach Podyplomowych Angielskiego Języka Specjalistycznego (UWr) od 2016 r. prowadzę zajęcia z języka prawa oraz przekładu ustnego w biznesie. Jeśli chodzi o pracę ze studentami dziennikarstwa i komunikacji społecznej (WSZ „Edukacja”, DSW), to nauczałem takich przedmiotów jak: praca dziennikarza w języku angielskim, praca dziennikarza muzycznego w języku angielskim, anglojęzyczne źródła informacji i redagowanie w języku angielskim, zajęcia fakultatywne: antropologia słowa i komunikacji społecznej oraz zajęcia monograficzne w języku angielskim: dziennikarska terminologia specjalistyczna. Od 2015 r. na prośbę studentów studiów magisterskich w IFA UWr organizuję dodatkowe warsztaty tłumaczeniowe (warsztaty tłumaczenia ustnego, warsztaty korzystania z oprogramowania Trados Studio).

W Instytucie Filologii Angielskiej UWr prowadziłem również trzy seminaria licencjackie z przekładoznawstwa oraz jedno seminarium magisterskie z przekładoznawstwa. Łącznie pełniłem funkcję promotora dla 36 licencjatów filologii angielskiej (IFA UWr), 44 licencjatów języka biznesu (Instytut Neofilologii PWSZ w Nysie) oraz 12 magistrów filologii angielskiej (IFA UWr). Pełniłem również funkcję recenzenta prac magisterskich (8 recenzji w IFA UWr) oraz prac licencjackich (49 recenzji prac licencjackich w Instytucie Neofilologii PWSZ w Nysie oraz 1 recenzja pracy licencjackiej obronionej w IFA UWr).

---

7. OMÓWIENIE DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACYJNEJ

Pracując w Instytucie Filologii Angielskiej UWr, a wcześniej także w Instytucie Neofilologii Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie (od 2009 r. do 2016 r.) oraz w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu (od 2009 r. do 2012 r.), byłem również aktywnie zaangażowany w działalność organizacyjną. Czterokrotnie byłem członkiem komitetów organizacyjnych konferencji, z czego raz – w 2015 r. – przewodniczyłem takiemu komitetowi, który organizował 24. Konferencję Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Akademickich Filologii Angielskiej PASE (17-19.04.2015 r.).

Od 2012 r. decyzją Dziekana Wydział Filologicznego UWr oraz decyzją Dyrektora Instytutu Filologii Angielskiej UWr pełnię funkcję koordynatora praktyk tłumaczeniowych dla studentów filologii angielskiej. Związane jest to również ze współpracą z przedsiębiorstwami tłumaczeniowymi (np. CM Localization we Wrocławiu), gdzie studenci specjalizacji tłumaczeniowej mogą odbywać swoje praktyki.

Część mojej działalności organizacyjnej jest bezpośrednio związana z dydaktyką. Pośród takich działań, szczególną uwagę chciałbym zwrócić na pełnienie funkcji koordynatora specjalności: język w biznesie na Studiach Podyplomowych Angielskiego Języka Specjalistycznego (od 2017 r.), opracowanie programu studiów specjalności: język w biznesie na Studiach Podyplomowych Angielskiego Języka Specjalistycznego (2017 r.), pełnienie funkcji koordynatora Programu Akademickiego firmy Kilgray (producenta oprogramowania dla tłumaczy memoQ) na Uniwersytecie Wrocławskim (od 2015 r.), a także na opracowanie programu studiów specjalizacji tłumaczenia pisemne

oraz tłumaczenia ustne na studiach licencjackich niestacjonarnych w Instytucie Filologii Angielskiej UWr (2013 r.).

Ponadto, aktywnie uczestniczę w działaniach promocyjnych Instytutu Filologii Angielskiej i Uniwersytetu Wrocławskiego, będąc np. współredaktorem profili w mediach społecznościowych (Facebook) Studiów Podyplomowych Angielskiego Języka Specjalistycznego (od 2017 r.), Podyplomowych Studiów Przekładu (od 2016 r.) oraz Instytutu Filologii Angielskiej UWr (od 2016 r.).

W 2015 r. – jako współpracownik lokalny z ramienia Instytutu Filologii Angielskiej UWr – byłem aktywnie zaangażowany w projekt NACT realizowany przez grupę PACTE, a moim zadaniem było dostarczenie danych na temat kursów wchodzących w skład specjalizacji tłumaczeniowej na studiach anglistycznych prowadzonych na Uniwersytecie Wrocławskim.

Od 2013 r. regularnie uczestniczę w pracach komisji rekrutacyjnej na studia magisterskie w Instytucie Filologii Angielskiej jako egzaminator, a w latach 2009/2010, 2013/2014, 2014/2015 byłem sekretarzem tej komisji.

Do moich osiągnięć organizacyjnych zaliczyłbym również wieloletnią współpracę w zakresie tłumaczenia, korekty i redakcji tekstów z pracownikami administracyjnymi Rektoratu Uniwersytetu Wrocławskiego (od 2012 r.) oraz z pracownikami naukowo-dydaktycznymi jednostek Wydziału Filologicznego UWr (od 2012 r.; np. z naukowcami z Instytutu Filologii Słowiańskiej, Instytutu Filologii Polskiej, Instytutu Filologii Romańskiej czy Katedry Filologii Niderlandzkiej im. Erazma z Rotterdamu).

Od momentu wyboru do rady Instytutu Filologii Angielskiej UWr (tj. od listopada 2018 r.) jako reprezentant niesamodzielných pracowników naukowych pełnię funkcję protokolanta posiedzeń.

Trzykrotnie – w 2015 r., 2016 r. i 2018 r. – otrzymałem Nagrodę Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego za osiągnięcia organizacyjne.

Będąc zatrudnionym (od 2009 r. do 2016 r.) na stanowisku wykładowcy w Instytucie Neofilologii Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie, byłem również zaangażowany w działalność organizacyjną. Brałem aktywny udział w pracach komisji ds. dostosowania specjalności język angielski biznesu do Krajowych Ram Kwalifikacyjnych (2012 r., 2016 r.), byłem współautorem nowych programów studiów na specjalności język angielski biznesu, które uruchamiane były w latach: 2011 r., 2012 r., 2013 r., oraz 2016 r. W 2011 r. stworzyłem koncepcję nauczania pisania na specjalności język angielski biznesu, od 2010 r. do ustania zatrudnienia byłem zaangażowany w przygotowanie oraz edycję Katalogu Kursów ECTS na specjalności język angielski biznesu. W latach 2009-2016 pełniłem funkcję planisty zajęć na specjalności język angielski biznesu. Byłem również współredaktorem profilu w mediach społecznościowych (Facebook) specjalności: język biznesu (2011-2016), a także trzykrotnie brałem udział w pracach komisji rekrutacyjnej: jako jej sekretarz (2013 r. i 2016 r.) oraz jako jej przewodniczący (2010 r.). W PWSZ w Nysie współpracowałem również z Oficyną Wydawniczą oraz Biurem Współpracy Międzynarodowej PWSZ w Nysie, świadcząc usługi korekty oraz redakcji wydawnictw związanych ze współpracą międzynarodową (2010-2015). Otrzymałem w sumie cztery nagrody Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie: trzy za działalność organizacyjną (2011 r., 2012 r., 2016 r.) oraz jedną za działalność naukową (2015 r.).

Pracując na stanowisku adiunkta w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu byłem kierownikiem Zespołu Dydaktycznego Filologii Angielskiej (od 2011 r. do 2012 r.), a w 2012 r. otrzymałem mianowanie na stanowisko kierownika Katedry Filologii, które piastowałem do momentu przejścia na pierwszy etat do Instytutu Filologii Angielskiej UWr. W latach 2011-2012 w WSZ „Edukacja” we Wrocławiu byłem również korektorem tekstów anglojęzycznych w czasopiśmie *Gospodarka-Rynek-Edukacja*.

---

8. OMÓWIENIE DZIAŁALNOŚCI POPULARYZATORSKIEJ

Już od czasów studiów doktoranckich przywiązywałem wagę do popularyzacji nauki, aktywnie uczestnicząc w różnych wydarzeniach. Od 2015 r. współpracuję ze szkołami gimnazjalnymi i ponadgimnazjalnym, prowadząc wykłady i warsztaty (np. dla uczniów Powiatowego Zespołu Szkół im. Władysława Reymonta w Obornikach Śląskich,

Publicznego Gimnazjum im. Polskich Profesorów Lwowskich w Pęgowie, Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Bystrzycy Kłodzkiej czy II Liceum Ogólnokształcące w Wodzisławiu Śląskim). Od 2016 r. jestem Koordynatorem Okręgowego Etapu Olimpiady Języka Angielskiego dla Dolnego Śląska i Opolszczyzny, a w latach 2014-2018 – z ramienia Zakładu Translatoryki Instytutu Filologii Angielskiej UWr – byłem koordynatorem lokalnego etapu konkursu tłumaczeniowego „Tłumacze na Start!” organizowanego przez Agencję Tłumaczeniową Skrivanek. W czasie studiów doktoranckich dwukrotnie (tj. 2006 r. i 2007 r.) organizowałem niezwykle popularny „Maraton Językoznawczy”, który już od wielu lat jest jedną z czołowych imprez Dolnośląskiego Festiwalu Nauki w ramach panelu „Język obcy już nie obcy”. W 2006 r. na łamach 10 numeru „Przeglądu Uniwersyteckiego” zamieściłem krótkie sprawozdanie z tej imprezy. W 2007 r. jako doktorant Instytutu Filologii Angielskiej UWr wziąłem udział w XII Dolnośląskich Prezentacjach Edukacyjnych, gdzie reprezentowałem Wydział Filologiczny UWr i prezentowałem jego ofertę dydaktyczną.

Podczas zatrudnienia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nysie, od 2011 r. brałem aktywny udział w Nyskim Festiwalu Nauki, gdzie do 2015 r. co roku przygotowywałem zajęcia i warsztaty dla licealistów. Tamże, byłem również współorganizatorem wykładów gościnnych (w ramach Koła Naukowego Języka Biznesu „Lingua Oeconomica”) (2010-2016) oraz organizatorem i prowadzącym Pierwsze Warsztaty Translatoryczne (26 maja 2011 r.), które cieszyły się zainteresowaniem nie tylko studentów, ale także mieszkańców miasta.

